

Έκτωρ και Ανδρομάχη: ένα ιδανικό ανδρόγυνο στον Όμηρο

Πολιτισμός / Λογοτεχνία - Φιλολογία

Μιχάλης Κουτσός, Φιλολόγος - Συγγραφέας

(Προηγούμενη δημοσίευση: <http://www.pemptousia.gr/?p=342841>)

1. Ο Έκτορας ψάχνει την Ανδρομάχη

(Ζ´ 369- 389)

Ερμηνευτική προσέγγιση

Ο Έκτορας ξεκινάει να πάει στο αρχοντόσπιτό του, να βρει την Ανδρομάχη, μα δεν την βρίσκει εκεί. Φωνάζει τις σκλάβες και τις ρωτάει μήπως πήγε και αυτή μαζί με τις άλλες στο ναό της Αθηνάς να προσευχηθεί. Οι σκλάβες δεν μπορούσαν να κρύψουν την αλήθεια και του είπαν ότι η γυναίκα του έτρεξε στις επάλξεις του κάστρου, μόλις έμαθε ότι οι Τρώες υποχώρησαν και οι Αχαιοί κέρδιζαν, έτρεξε μαζί με την βάγια που κρατούσε το παιδί, να δει από εκεί την κατάσταση και να μάθει για τον άντρα της. Εδώ έχουμε το σχήμα των τριών που συναντούμε στην

δημοτική ποίηση: «μήνα αυτό...μήνα το άλλο...μήνα το τρίτο, μηδέ το ένα...μηδέ το άλλο, αλλά...». Αυτό αποδεικνύει ότι και η ομηρική ποίηση στηρίζεται στην δημοτική ποίηση της εποχής της. Βλέπουμε την Ανδρομάχη να ανησυχεί πάρα πολύ για τον άντρα της, γιατί αυτός πολεμάει στην πρώτη γραμμή και μια ήττα των Τρώων θα σήμαινε και τον θάνατό του, κι έτσι αντί να πάει στο ναό πήγε στο καστροτείχι να αγναντεύσει από εκεί και να δει τί γίνεται.

2. Συνάντηση Έκτορος και Ανδρομάχης

στο ζερβοπόρτι (Σκαιαί πύλαι) (Ζ´ 390- 406)

Ερμηνευτική προσέγγιση

Τελικά ξεκινάει να την βρει και κοντά στις Σκαιές πύλες (ζερβοπόρτι) τους συναντά. Η Ανδρομάχη μόλις τον είδε έτρεξε κοντά του και μαζί της η βάγια με το μικρό μωρό. Κατά την πάγια τακτική του Ομήρου, όταν παρουσιάζει ένα νέο πρόσωπο μιλάει και για τους προγόνους του και συχνά και για την ιστορία τους. Πατέρας λοιπόν της Ανδρομάχης ήταν ο Ηετίωνας, ο ρηγάρχης των Κιλίκων, και έμενε στην υποπλάκια Θήβα. Παντού η ελληνική παρουσία σε ονόματα ανθρώπων (Αλέξανδρος), ονόματα πόλεων (Θήβα) κλπ. Ακόμη και το μωρό τους έδωσε τις ανάλογες συστάσεις για το ποιο ήταν το όνομά του (Σκαμάνδριος) και πώς τον φώναζαν (Καστραφέντη) από τον πατέρα του που διαφέντευε το κάστρο της Τροίας. Είναι η πιο τρυφερή στιγμή του ζεύγους, όπου η Ανδρομάχη κρατάει σφιχτά το χέρι του Έκτορα και αυτός χαμογελάει γλυκά. Φανταστείτε τη χαρά και

την συγκίνηση της Ανδρομάχης όχι μόνο που τον ξαναείδε αλλά και γιατί ήταν ζωντανός και ξέφυγε από τα χέρια των Αχαιών.

3. **Η Ανδρομάχη μιλάει στον Έκτορα για την μοίρα της**

(Ζ´ 407- 439)

Ερμηνευτική προσέγγιση

Η Ανδρομάχη τότε ξεχύνεται σε λυγμούς και θυμάται την κακή της μοίρα, γιατί και τον πατέρα της και τα επτά αδέρφια της τους σκότωσε ο Αχιλλέας, ενώ την μάνα της την λευτέρωσε, αφού πήρε πολλά λύτρα. «Εσύ τώρα μου έμεινες» του λέει «και είσαι και πατέρας μου και αδελφός μου, αν πάθεις τίποτα καλύτερα να ανοίξει η γης και να με καταπιει παρά να σε χάσω». Του λέει ακόμα να μην την κάνει χήρα και να μην αφήσει το παιδί τους ορφανό. Το συμβουλεύει μάλιστα να μείνει εκεί στις Σκαιές πύλες, που είναι η κύρια είσοδος του κάστρου, γιατί εκεί τρεις γενναίοι Αχαιοί προσπάθησαν να ανεβούν και δεν τα κατάφεραν. Είναι προφανές ότι θέλει να τον συγκινήσει τονίζοντας τα οικογενειακά του καθήκοντα και τις υποχρεώσεις, σκέφτεται δηλαδή το καλό της δικής της οικογένειας και δεν σκέφτεται τις οικογένειες και των άλλων Τρώων που και αυτοί άφησαν γυναίκες και παιδιά και αγωνίζονται για όλους.

4. **Απάντηση του Έκτορα στην Ανδρομάχη (Ζ´ 440- 465)**

Ερμηνευτική προσέγγιση

Ο Έκτορας άκουσε όλα όσα του είπε η ακριβή του γυναίκα αλλά αυτός βάζει το γενικό καλό πάνω από όλα τα άλλα. Πρώτα πρώτα πολεμάει για τη φήμη τη δικιά του σαν ο αντρειότερος των Τρώων και ύστερα για την δόξα του πατέρα του, του βασιλιά της Τροίας. Κι όλα αυτά ενώ ξέρει ότι παιχνίδι είναι χαμένο και οι Αργίτες δεν θα αργήσουν να πάρουν το κάστρο της Τροίας. Στην περίπτωση αυτή δεν τον νοιάζει τί θα πάθουν οι γονείς και τα αδέρφια του όσο η γυναίκα του η Ανδρομάχη που θα γίνει δούλα σε κάποια Αργίτισσα και θα την στέλνει να φέρνει νερό από την βρύση. Έτσι θα γίνει περίγελος, όταν θα λένε πώς κατάντησε η γυναίκα του πρώτου αντρειωμένου στην Τροία. Αυτό όταν το σκέπτεται, σπαράζει η καρδιά του και γι' αυτό θα μπει στη μάχη να κάνει αυτό που πρέπει.

Αποσπάσματα

Ο Έκτορας πηγαίνει να αγκαλιάσει τον γιο του

Αυτά είπε ο ξακουσμένος Έκτορας, κι ανοιεί στο γιο τα χέρια' μα το παιδί στης ομορφόζωστης τον κόρφο εκρύφτη βάγιας με δυνατές φωνές, τι έτρόμαξε τον κύρη του θωρώντας, απ' το χαλκό που τον εσκέπαζε σκιαγμένο κι απ' τη φούντα

την αλογίσια, που άγρια σάλευε κατάκορφα στο κράνος. Με την καρδιά τους τότε γέλασαν ο κύρης του κι η μάνα, κι ευτός ο ξακουσμένος Έκτορας απ' το κεφάλι βγάζει το κράνος, και στη γη το απίθωσε λαμποκοπώντας όλο. Παίρνει μετά το γιο, τον φίλησε, τον χόρεψε στα χέρια, κι έτσι μετά στο Δία προσεύκουνταν και στους θεούς τους άλλους:

Προσευχή του Έκτορα για τον γιο του

«Πατέρα Δία κι εσείς οι επίλοιποι θεοί, και τούτος δώστε, ο γιος μου, όπως εγώ περίλαμπρος μέσα στους Τρώες να γένει, άντρας τρανός, και πολυδύναμα την Τροία να κυβερνήσει' κι ένας να πει: «πολύ καλύτερος απ' το γονιό του ετούτος,»

σα θα γυρίζει από τον πόλεμο με κούρσα αιματωμένα' οχτρού που σκότωσε, κι η μάνα του βαθιά ν' αναγαλλιάσει.»

Έτσι μιλεί, και στης γυναίκας του τα χέρια τον υγιό τους απίθωσε, κι αυτή τον δέχτηκε στο μυρωδάτο κόρφο δακρυογελώντας' την επόνεσε καθώς την είδε εκείνος, και με το χέρι του τη χάιδεψε κι αυτά της λέει τα λόγια:

Ο Έκτορας παρηγορεί την Ανδρομάχη

«Άμοιρη εσύ, μη μου πικραίνεσαι μες στην καρδιά σου τόσο' κανείς, αν δεν το στρέγει η μοίρα μου, στον Άδη δε με στέλνει το ξέρω, απ' το γραφτό κανένας μας, κιοτής για παλικάρι, μια και στον κόσμο αυτό γεννήθηκε, δε γλίτωσε ποτέ του.

Μον' τώρα εσύ στο σπίτι πήγαινε και τις δουλειές σου κοίτα, τον αργαλιό, την αλακάτη σου, και πρόσταζε τις βάγιες να πιάνουνε δουλειά' τον πόλεμο θα τον κοιτάξουν οι άντρες όλοι όσοι μες στην Τροία γεννήθηκαν, κι εγώ περίσσια απ' όλους.»

Ερμηνευτική προσέγγιση

Ο Έκτορας, ως πατέρας που ήταν, άνοιξε την αγκαλιά του για να αγκαλιάσει το μωρό παιδί του, αλλά αυτό τρόμαξε με το κράνος της μάχης που φορούσε στη μάχη. Αυτό το κράνος, όπως και στον Θεόδωρο Κολοκοτρώνη, είναι χαρακτηριστικό του οπλισμού του, γι' αυτό και από τον Όμηρο χαρακτηρίζεται πάντα ως «κορυθαίολος Έκτωρ» και στη μετάφραση του Κακριδή - Καζαντζάκη «Κρανοσειστής» (κόρυς,θος είναι το κράνος, αίολος αυτός που σείεται, Αίολος ο θεός των ανέμων). Ήταν φυσικό οι γονείς του να γελάσουν με την τρομάρα που πήρε ο γιος τους ο Σκάμανδρος, που σημαίνει πόσο τρομαχτική είναι εικόνα του πολέμου μπροστά στα μάτια του αθώου μικρού παιδιού αλλά και των φιλειρηνικών ανθρώπων. Βγάζει λοιπόν το κράνος, για να μην τρομάζει ο Σκάμανδρος, τον παίρνει στην αγκαλιά του, τον σηκώνει ψηλά, τον φιλάει και τον χορεύει. Υπάρχει πιο τρυφερή στιγμή από αυτήν την στιγμή, όπου ο Όμηρος δεν ξεχνάει να μας παρουσιάζει ανάμεσα στην αψάδα των μαχών. Και καταφεύγει και αυτός στην προσευχή προς τον Δία, για να πραγματοποιηθούν όλες ευχές που κάνει.

5. Προσευχή του Έκτορα για τον γιο του

(Ζ´ 476-482)

Ερμηνευτική προσέγγιση

Ο κάθε γονιός θέλει τα καλύτερα για τα παιδιά του. Έτσι και ο Έκτορας εναποθέτει τις ελπίδες και τους πόθους του στον Δία τον πολυδύναμο. Εύχεται για τον γιο του να γίνει όχι γενναίος αλλά γενναιότερος από αυτόν και να κυβερνήσει την Τροία, να μπαίνει στη μάχη και να κατατροπώνει τον εχθρό. Αυτά είπε και έδωσε στην αγκαλιά της Ανδρομάχης τον γιο τους, ενώ παράλληλα την έπιασε τρυφερά και προσπάθησε να την παρηγορήσει.

6. Ο Έκτορας παρηγορεί την Ανδρομάχη

(Ζ´ 483-493)

Ερμηνευτική προσέγγιση

Για να την παρηγορήσει της λέει ότι από την μοίρα εξαρτάται η ζωή του ανθρώπου και από αυτήν κανείς δεν μπορεί να ξεφύγει ό,τι κι αν κάνει. Θα γίνει λοιπόν ό,τι είναι γραφτό να γίνει και έτσι της λέει να μην πικραίνεται άδικα. Στη

συνέχεια την στέλνει στο σπίτι να γνέθει, να υφαίνει στον αργαλειό και να κάνει τις γυναικείες δουλειές που κάνει πάντα και τις αντρικές δουλειές να τις αφήσει για τους άντρες. Έτσι ήταν τότε, η γυναίκα στο σπίτι και ο άντρας στον πόλεμο. Ο Έκτορας προσπαθεί να την παρηγορήσει και να την ησυχάσει, αλλά η Ανδρομάχη ξέρει τί τον περιμένει και ανησυχεί, έστω κι αν δεν μιλάει.

7. Η αναχώρηση του Έκτορα και της Ανδρομάχης

(Ζ´ 494- 503)

Ερμηνευτική προσέγγιση

Έφυγε ο Έκτορας και η Ανδρομάχη τράβηξε για το παλάτι, ενώ συχνά γύριζε πίσω και τον έβλεπε, σαν να τον έβλεπε για τελευταία φορά. Την ίδια γνώμη είχαν και οι βάγιες και όλες μαζί επιδόθηκαν στο κλάμα και στο μοιρολόγι, γιατί ήξεραν ότι δεν επρόκειτο να γυρίσει ζωντανός. Έτσι οι γυναίκες τον κλαίγανε σαν να ήταν νεκρός, πράγμα που θα συμβεί κι έτσι είχαν δίκιο να τον κλαίνε.

(Συνεχίζεται)

<https://bit.ly/3mg8unq>